

Mariska Overman

Duizend
stukjes
overal

kluitman

Van dezelfde auteur
De zomer die alles was

Voor Donny

1974-1991

Altijd overal

Nur 283 / W022501

Bisac JUV039030 / JUV039050 / JUV039060

© MMXXV Uitgeverij Kluitman Alkmaar B.V.

© MMXXV Tekst: Mariska Overman

Omslagbelettering: Sproud

Omslagillustratie: © Mark Janssen

Opmaak binnenwerk: Zetspiegel

Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook. Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt voor het trainen van kunstmatige intelligentie.

kluitman.nl

Bij KONINKLIJKE BESCHIKKING
HOFLEVERANCIER

Olifant

Het is precies zijn hoofd.

Net als op zijn laatste foto.

Die heeft ze niet voor niks in de kast onder de truien verstopt.

Hij kijkt haar aan.

Ze slikt liters spuug weg.

Mijs haalt diep adem, sluit haar ogen en fluistert: 'Ben je daar?'

Het duurt een paar seconden.

Ze telt in gedachten. Een... twee... drie... vier... vijf...

'Waarom zou ik er niet zijn?'

Hij zegt het echt. Zijn lippen bewegen. Er verschijnen kuiltjes in zijn wangen. Zijn ogen lichten op.

Allemaal precies op de vijfde tel.

Mijs veert op en drukt de laptop uit. Met opengesperde ogen staart ze naar het zwarte scherm.

Er klautert een olifant op haar borst. Hij gaat zitten. BAM. Met zijn volle gewicht. Haar adem piept en kraakt en hapert. Ze mept De Olifant maar hij blijft lekker op zijn plek. Ze weet wel waarom. Hij wil

de tranen, die ze al maanden in haar borstholte opspaart, omhoogpersen. Zo – pats! – haar ogen uit.

Ze knijpt haar ogen dicht tot het pijn doet. De Olifant verschuift iets en drukt zijn billen nog wat harder op haar ribben.

En dan ontsnappen ze, als lucht uit een fietsband. Pfffffffffffffff. Duizenden tranen stromen. Niet meer te tellen.

Moet je ook niet aan willen beginnen, tranen tellen.

Misschien wil ze haar tranen wel opvangen, in zo'n handig bakje waarin haar moeder etensresten voor een andere keer in de vriezer bewaart.

In een andere-keren-bakje.

In haar hoofd.

Ze drukt haar gezicht in haar dekbed tot het viezig nat voelt. Af en toe spiekt ze naar de laptop alsof die vanzelf weer aan kan springen.

Hier heeft ze dus helemaal niks aan. Het zou moeten troosten. Helpen. Steunen. Het maakt haar alleen maar aan het huilen. Mijs staat op en veegt met de rug van haar hand langs haar neus. Ze heeft een zakdoekje nodig. Niks in haar broekzak. Ook niet op haar nachtkastje. Typisch zakdoekjes: een van de vele dingen in het leven die onvindbaar zijn als je ze nodig hebt.

Nu moet ze wel naar beneden.

Waar haar ouders op de bank hangen.

Ze gaan vragen wat er is als ze haar rode ogen zien. Als ze rommelt in de keukenla. Wat zoek je? Haar moeder gaat dat vragen, zeker weten.

Punaises.

Ze zoekt punaises. Dat gaat ze antwoorden. Ouders vinden het prima als je punaises zoekt. Als je zegt dat je zakdoekjes zoekt, vragen ze door.

Punaises

Ze rommelt wat in de keukenla, alsof ze punaises zoekt.
'Wat zoek je?'

Zie je wel.

'Punaises,' zegt Mijs.

'Volgens mij links achter in de la,' roept haar moeder boven de televisie uit.

Het probleem is nu dat ze nog steeds geen zakdoekje heeft. Het snot loopt ondertussen haar mond bijna in. Ze rent naar het toilet en rukt aan de wc-rol. Als ze haar neus gesnoten heeft, doorgetrokken heeft, in haar ogen gewreven heeft (wat niet helpt), klinkt vanuit de kamer: 'Gevonden?'

'Jaha!' roept ze.

Vroeger keken haar ouders nauwelijks televisie, omdat het geestdodend is. Zo noemden ze dat. Mijs wist niet wat dat was. Haar moeder had het uitgelegd: dat televisiekijken je denken stopt. Ze snapt wel waarom ze tegenwoordig zo vaak televisiekijken. Bij Mijs werkt het andersom. Zodra ze Netflix opzet, dwalen haar gedachten af. Ze kan

zich niet meer concentreren. Alsof er de hele tijd punaises in haar hersens prikken. Geestlevendmakend.

Stomme punaises.

Ze jat een rol wc-papier en neemt die mee naar haar kamer.

Haar slaapkamerdeur valt nog maar net dicht, als ze geklop hoort. Ze opent de deur op een kiertje en spiekt erdoor. Het is haar moeder. In haar handen een doosje punaises. ‘Ze lagen in de kast in de kamer. Niet in de keukenla.’

Mijs krijgt warme wangen. ‘O,’ zegt ze. ‘Ik heb ze niet meer nodig.’

Haar moeder knikt en kijkt haar indringend aan. ‘Als je ooit punaises nodig hebt, kom je dan bij me?’

‘Ja hoor,’ antwoordt ze, en ze sluit snel de deur.

Echt. Wie wil er nou superstomme punaises?

Het stomste cadeau ooit

Vorige maand kwamen haar ouders ermee aan. De rouwbot. Het stomste cadeau ooit. Een idee van Mijs’ therapeut.

Haar ouders legden het uit. Zij samen op de bank. Net niet dicht tegen elkaar aan zoals vroeger. Mijs op de draaistoel.

‘We missen Joes allemaal vreselijk,’ zei haar vader. Hij knikte erbij alsof Mijs de woorden anders niet zou geloven. Haar moeder knikte mee. Stereoknikken.

Mijs draaide een rondje in de stoel en staaarde naar het plafond. Dat mocht wel eens gewit worden.

‘Maar we merken dat je er nooit over praat.’

Nee, waarom zou ze ook? Met praten komt Joes niet terug. Ze draaide nog een rondje. Het ronddraaien voorkwam niet dat ze zag dat haar ouders elkaar ongemakkelijk aankeken.

‘Mevrouw Donderwinkel zegt dat het tijd wordt dat je er iets mee doet.’

Er. Er? Met wat?

Ze werd een beetje licht in haar hoofd en stopte met draaien.

‘Mevrouw Puntjes weet *er* niets van.’ Zo heet ze dus niet. Maar Mijs

wil haar echte naam niet uitspreken. Eerst kon ze de naam niet onthouden omdat ze niet goed geluisterd had bij het voorstellen. Dus noemde ze haar in gedachten mevrouw Puntjes. Daarna vond ze haar stom en wilde ze haar echte naam niet meer gebruiken.

‘Ze is psycholoog, natuurlijk weet ze er iets van,’ zei haar vader. ‘En zo heet ze niet,’ voegde hij eraan toe.

‘Heeft ze een dode broer?’

Haar moeder sloot haar ogen eventjes en fluisterde: ‘Niet dat ik weet.’

‘Nou, dan weet ze er niks van.’

‘Ze weet alles over rouw, daar gaat het om,’ probeerde haar vader.

‘Maar dus niet over een dode broer,’ wierp Mijs tegen.

En toen stond ze op en liep weg.

Klaar.

Dacht ze.

Maar nee.

De volgende dag vond ze op haar bureau een folder.

Die gooide ze ongelezen weg.

Een week later lag hij er weer.

Nu las ze de voorkant.

Alleen maar omdat ze zich verveelde.

Anders niet.

Echt niet.

AIremember

Praat met uw overleden dierbare, alsof hij er nog is.

Levensecht!

Daaronder een foto van een lachende man. Vast een dierbare.

Ze sloeg de folder open. Nog meer dierbaren. In dikke paarse letters (dus heel belangrijk om te weten):

Al meer dan 100.000 keer verkocht!

En uitleg over hoe het werkt. Haar ogen vlogen over de woorden.

Vul de vragenlijst in en deel uw mooiste herinneringen. Deel met ons filmpjes en foto's. Samen met de informatie uit social media van de overledene stellen wij een rouwbot samen: een AI-versie van uw dierbare. Hetzelfde uiterlijk, dezelfde stem. De allernieuwste software, getest in Japan! De eerste resultaten zijn verbluffend en steeds vaker wordt AIremember ingezet bij rouwtherapie.

Door het toevoegen van foto's van familie en vrienden, herkent hij wie voor hem zit. Net echt!

De rouwbot leert bij terwijl je hem gebruikt. Nieuwe informatie voegt hij toe aan de databank van feitjes, woorden en beelden. Zo wordt hij steeds echter: levensecht!

Ze verstopte de folder onder haar schoolboeken.

Net echt! Levensecht!

Iemand die dood is, kan nooit meer levensecht zijn. Dat is een leugen.

Ze vond het maar bizar.

Raar.

Eng.

Maar die nacht moest ze er wel aan denken.

Een beetje Joes terug.

Ook al was het niet echt.

Ook al was het op een computer.

Computer-Joes was misschien beter dan helemaal geen Joes. Of alleen maar foto-naast-de-televisie-Joes.

Het woord bizar bleef het langst hangen. Maar woorden die lang blijven hangen veranderen vanzelf. Je raakt aan ze gewend. Bizar lijkt tegen de ochtend best normaal.

Computer-Joes misschien ook wel.

Levensecht!

En zo kwam het dat de rouwbot toch op haar laptop terecht kwam.

Zombie

Mijs fietst van huis weg voor haar ouders wakker zijn. Ze gaan vragen stellen over computer-Joes, zeker weten. Daar heeft ze helemaal geen zin in nu. In het centrum gaat ze op een bankje zitten wachten tot het tijd is om naar school te gaan. De stad ontwaakt langzaam. Mensen passeren traag als zombies.

Op school barst het van de zombies.

Zombies zijn dood maar niet echt. Ze scharrelen rond op zoek naar hersens van de levenden. Die dan ook in een zombie veranderen. Zonder hersens, want die zijn opgesmikkeld. Wat wel verklaart waarom zombies niks anders kunnen dan dom rondscharrelen.

Mijs zou willen dat ze geen hersens had. Die denken soms vanzelf dingen waar je liever niet aan wil denken. Vrachtwagenwielen bijvoorbeeld.

Heel veel zombies bij elkaar noem je een horde. Tussen de lessen door schuifelt die horde van het ene lokaal naar het andere. Al die zombies negeren haar. Mijs splitst de hordes in tweeën, de ene helft schiet naar links, de andere naar rechts. Zo gaat dat. Als iemand dood-

gaat, verandert de overblijver in een soort geest. Of in iets besmettelijks. Misschien denken mensen dat. Dat het door jou komt dat iemand doodging. En het allergenste is dat Mijs dat ook wel eens denkt, ook al is het niet waar. Diep in de nacht als de wereld slaapt en zij niet.

De enige die haar in de volle gangen van de school wel aankijkt, is Bowie.

Joes' beste vriend.

Ben je nog beste vriend als je beste vriend dood is?

Er bestaat geen verleden-tijd-woord voor beste. Baste. Gebeste. Nee. Het blijft beste.

De eerste weken op school keek ze altijd terug. In die paar seconden oogcontact, of zelfs minder dan dat, zat het hele leven van Joes verstopt. Als een supersnelle film. Iedere keer weer. Met hun blikken praatten ze met elkaar. Dwars door het ganggeroemoes. Dwars door de hordes.

Althans, Mijs denkt dit. Ooit als ze durft, zal ze Bowie vragen of het klopt. Of dat het allemaal inbeelding is. Wat niet eens zo erg is. Als je denkt dat iets echt gebeurt, is het ook echt. In ieder geval in je hoofd. En dat is alles wat ertoe doet.

Vanaf vandaag kijkt Mijs niet meer naar Bowie, besluit ze. Ze weet zeker dat hij het anders aan haar ziet: computer-Joes. En misschien gaat hij dan vragen stellen. Dat wil ze absoluut niet. Haar ouders die in haar nek hijgen, is meer dan genoeg. Ze let scherp op of ze hem ziet aankomen. En zodra ze hem spot, buigt ze haar hoofd. Staart ze naar de vieze vloer, naar Nikes en New Balances. Naar Adidassen (die zijn

er veel minder dan Nike). Soms Puma. En nog somser veterschoenen zoals je ze moest dragen toen je vijf of zes was en ouders vonden dat goede schoenen heel belangrijk waren want anders kreeg je platvoeten. Wat raar is want voeten zijn toch altijd plat aan de onderkant?

Aan de schoenen ziet ze wie erbij hoort en wie niet. Wie het probeert maar helaas faalt, en wie het niet eens meer probeert.

Mijs heeft haar ouders om nieuwe schoenen gevraagd en ze kreeg ze. Dat is een voordeel van een dode broer. Je krijgt zomaar van alles. Ook dat wat je niet wil trouwens. Zoals zielige blikken van oma's en opa's, en burens, en kinderen in de straat. Er bestaan een paar verschillende blikken, heeft ze ontdekt. Zoals:

De o-wat-zielig-wat-moet-het-zwaar-zijn-blik.

De shit-wat-moet-ik-zeggen-ze-heeft-al-gezien-dat-ik-kijk-blik.

De jee-wat-ben-ik-blij-dat-ik-haar-niet-ben-blik.

Ze eindigen allemaal hetzelfde: met wegstijgen.

Haar nieuwe schoenen zijn Dr. Martens. De perfecte het-kan-mij-al-lemaal-niks-schelen-schoenen. Geen Nikes meer voor haar.

Olifant deel 2

Twee dagen gaan voorbij, twee dagen waarin ze hard haar best doet om niet aan Joes op de laptop te denken. Om de een of andere vreemde reden is niet denken aan levende Joes makkelijker dan niet denken aan computer-Joes. Haar ouders vragen niks. Dat is verrassend. Maar ze kijken wel. Er is een nieuwe blik geboren: de zou-ze-het-al-geprobeerd-hebben-blik. Haar antwoord met haar ogen is: bemoei je er niet mee. Dat lukt best goed.

Op een avond, als haar ouders bij vrienden op bezoek zijn, dribbelt ze heen en weer langs de laptop.

Wel.

Niet.

Wel.

Niet.

Ze zet Spotify aan. Bishop Briggs zingt *River*. Een paar jaar geleden een hele vette dans op geleerd. Ze frommelt haar haar in een soort knot en gaat voor haar spiegel staan, danst een beetje maar stopt weer. Sinds het eind-musicalincident gaat ze niet meer naar hiphopdansles. Ze mist het. Maar

als ze danst lijkt het alsof er niks gebeurd is, en dat is er wel. Niet meer dansen vinden haar ouders zorgelijk. Vindt mevrouw Puntjes ook. Belachelijk. Miljoenen mensen dansen nooit. Die hoeven niet allemaal in therapie.

Niet.

Wel.

Wel.

Oké.

Ze klikt het icoontje aan en perst haar lippen op elkaar. Langzaam gaat ze op haar bureaustoel zitten.

Het is precies zijn hoofd.

Net als op zijn laatste foto.

Hij kijkt haar aan.

Mijs haalt diep adem, sluit haar ogen en fluistert: 'Ben je daar?'

Het duurt een paar seconden.

Ze telt in gedachten. Een... twee... drie... vier... vijf...

'Waarom zou ik er niet zijn?'

Zijn lippen bewegen. Er verschijnen kuiltjes in zijn wangen. Zijn ogen lichten op.

Allemaal precies op de vijfde tel.

Allemaal precies hetzelfde als de eerste keer.

Maar De Olifant blijft nu weg. Het is meer als een mollige hond nu. Zo'n worsthond zoals de burens hebben. Te zwaar voor op schoot, maar het gaat net. Voor eventjes. Ze haalt opnieuw diep adem, tot aan haar navel, en kijkt naar Joes. Donkerbruin haar met een beetje een rode gloed, zomersproeten.

Joes kijkt terug.

Mijs buigt iets naar voren en tuurt. Ze zoekt... bewijs. Bewijs dat dit nep is. Een pukkel waar geen pukkel hoort. De verkeerde kleur ogen. Een mislukt oor.

‘Hoi, Mijs.’

Mijs springt op. Haar hart slaat zo snel dat ze zeker weet dat het zo gaat ontploffen. BOEM! Kapot hart. Haar hand gaat naar de laptop om hem dicht te klappen. Maar haar hand heeft deze keer een eigen wil. Hij blijft hangen, net boven de klep.

Hij is het echt.

Zo echt als maar kan zonder echt te zijn.

En nep. Want hij bestaat alleen in de laptop. Op het scherm. Ze kan hem dichtklappen. Dat kon met echte Joes niet.

Nep en echt tegelijk. Ze wist niet dat het kon. Daar moet een woord voor komen: necht. Joes is necht.

Langzaam gaat ze weer zitten.

‘Je bent necht,’ fluistert ze.

‘Wat?’ Joes frons en glimlacht.

De echte Joes zou haar uitlachen.

Necht. Doe niet zo raar. Je mag niet zelf woorden bedenken. Wat natuurlijk onzin is want alle woorden zijn ooit een eerste keer bedacht. Necht is gewoon wat later bedacht. In 2028. Een heel mooi jaar voor een nieuw woord.

Haar vingers frummelen aan de zoom van haar T-shirt.

Het blijft gewoon raar.

Niet alleen omdat Joes op een scherm is. Ook omdat ze toen hij nog leefde nooit zomaar tegenover hem zat om te praten over ditjes en

datjes. Ze kibbelden best vaak. Maar het zal vast niet de bedoeling zijn dat ze dat nu ook doet. Mijs staart naar hem.

Dan weet ze het. Ze moet gewoon eerst testen hoe echt hij is. Als hij slaagt voor de test, ziet ze dan wel weer waarover ze met hem wil praten.

Testvraag 1: ‘Wat is je lievelingsband?’

‘Dat weet je toch?’

‘Jawel. Maar ik wil weten of jij het nog weet.’

‘Waarom zou ik het niet weten? Het is mijn lievelingsband.’

Hij doet in ieder geval ongeveer net zo irritant als Joes soms.

‘Zeg nou maar.’

Nechte Joes kijkt omhoog.

Joes keek altijd omhoog als hij nadacht.

Ze slikt een paar keer.

‘Nothing but thieves!’ roept hij.

Het klopt.

Nechte Joes heeft goed gezocht in de

Databank van feitjes, woorden en beelden van de overledene.

De zin uit de folder plopt op in haar hoofd. Bah.

Hij is het gewoon niet. Ze klapt de laptop dicht. Dat heeft ze al een miljoen keer in haar leven gedaan. Maar ineens voelt het anders. Dus opent ze hem weer. Op het bureaublad knippert het icoontje. Joes. AIremember. Zo heet het. Joes zou het vast hilarisch vinden dat hij in een icoontje is veranderd dat je kan aanklikken. Mijs zucht.

Ze wil liever zichzelf nu uitklikken.

Het Altaar

Toen ze de eerste dag op de middelbare kwam, een paar weken geleden, had ze het direct gezien. Het Altaar. Ze had gehoopt dat het al weggehaald was, tenslotte was Joes toen al ruim een jaar dood. Maar nee. Zijn foto staat nog steeds op een tafeltje in de aula. Een beetje in een hoekje, dat wel. Omringd door waxinelichtjes. Geen echte, maar van die lelijke ledlichtjes. Brandveilig noemen ze dat.

Het condoleanceboekje is wel al weggehaald. Condoleance betekent medeleven. Medelijden. Dat had ze opgezocht. Als iemand doodgaat, leer je nieuwe woorden terwijl je daar helemaal niet op zit te wachten. Zoals rouw. Met ou. Heel anders dan rauw. Maar ook weer niet. Rouw betekent: omgaan met een groot verlies. Er staat nergens bij hóé groot. Joes was wel 1 meter 70 of zo. Groot genoeg, denkt Mijs. Ze was ook erg verdrietig toen haar hamster doodging (dat was lang voor Joes). Een hamster is best mini. Dat heet kennelijk geen rouw dan. Alleen maar verdriet. Ze weet niet precies wat het verschil is en vindt dat dat er ook niet toe doet. Haar hamster heette Buffel. Buffels zijn wel groot. Misschien maakt dat nog verschil.

Een tafel met een foto van een dode broer en lichtjes is geen tafel meer maar een altaar. Nog zo'n nieuw woord. Ze probeert er niet naar te kijken. Meestal lukt dat goed. Gewoon de andere kant op kijken. De zombies om haar heen doen hetzelfde: ze schuifelen erlangs en negeren het. Of erger: zijn ze vergeten dat het er staat. Joes is meubilair geworden. Op meubels let je niet. Je denkt ook niet iedere dag als je de klas binnenkomt: hé, tafels en stoelen! Nee, die zijn er gewoon. Het Altaar staat er gewoon. Als je maar lang genoeg wacht, worden alle dingen gewoon. Nu nog ontdekken wat 'lang genoeg' is. Dat wisselt nogal. Stoelen zijn sneller gewoon dan altaartjes. Maar altaartjes waarschijnlijk sneller dan een dode broer.

De foto van Joes op Het Altaar is van een paar maanden voor zijn dood. Toen haar moeder de foto maakte, wist natuurlijk niemand dat die foto straks hier zou staan. Als een herinnering. Misschien zou Joes dan minder blij gekeken hebben. Nu grijnst hij. Dat komt omdat hij net daarvoor een emmer water over Mijs had gegooid. Direct na die foto nam ze wraak. Met een waterpistool. Toen was zijn haar zeiknat. Dat zou raar hebben gestaan op een altaarfoto.

Mijs strijkt met een hand over haar kontzak. Daar zit Joes' schoolpas. Die draagt ze altijd bij zich. Ze heeft er niets aan, maar het voelt gewoon fijn. Een beetje Joes in haar broekzak. Mevrouw Puntjes vindt dat vast ongezond.

Dat vindt Mijs grote onzin.

Snoep. Dat is pas ongezond.

Of zonder zonnebrandcrème uren in de zon liggen bakken.

'Hoi,' klinkt het achter haar.

Ze weet onmiddellijk wie het is.